

Het Lezersjaarboek: Rechter Tie Mysteries (slot)

Het was echter het voorbereidende werk, dat mij het meeste plezier verschaftte, ook al omdat het te hooi en te gras tussen andere bezigheden door kon worden gedaan en zelfs een jaar of zo kon blijven liggen wanneer mij de nodige vrije tijd ontbrak.

Eerst moesten in de Chinese bronnen drie bruikbare intriges worden opgespoord — op zichzelf ook een soort detectiewerk. Soms vond ik een 'plot' vrijwel pasklaar in een Chinese roman of novelle, soms gebruikte ik alleen een intrige, vagelijk aangeduid in een passage in een Chinees rechtskundig of medisch werk, dan weer suggereerde een enkele regel in een klassieke Chinese tekst een interessante mogelijkheid. Hoewel het oorspronkelijke materiaal naar mijn eigen inzicht omgewerkt is, zijn de essentiële Chinese trekken toch bewaard gebleven. Ik heb er vooral naar gestreefd nergens on-Chinese situaties te scheppen.

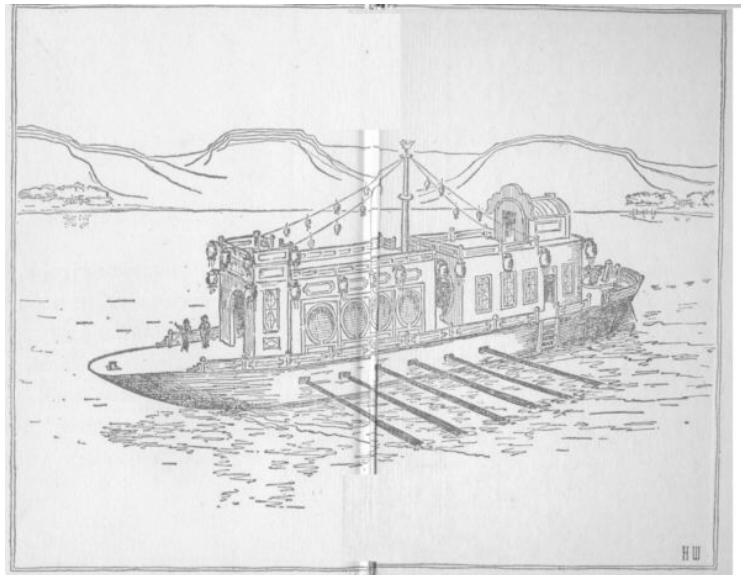
Achtergrond

Wanneer drie passende plots voor een roman gevonden waren, was de tweede stap een achtergrond van mensen en omgeving te ontwerpen. Het boeiendst was daarbij dan altijd om te zien hoe, naarmate de personen en hun omgeving zich duidelijker gingen aftekenen, dit alles gaandeweg levend werd en als het ware van zelf nieuwe mogelijkheden schiep, de intrige verder uit te werken. Dat ik voor elke roman Rechter Tie's eerste tijd op een nieuwe post koos, was dan ook hoofdzakelijk om mezelf het genoeg te gunnen telkens een milieu met een nieuw, eigen karakter en nieuwe persoonsverhoudingen te bedenken en Rechter Tie's reacties daarop te beschrijven.

Tijdschema

De laatste stap van het voorbereidende werk was dan plaatsen en tijden stevig vast te leggen. Eerst moest een plattegrond van de stad getekend worden, een animerende taak, die dikwijls weer nieuwe ontwikkelingen suggereerde. Elke oude

Chinese stad had ongeveer dezelfde vaste punten — het gerechtsgebouw, de Tempel van Confucius, van de Stadsgod, enzovoort — maar daaromheen kan men de rest naar believen opbouwen en er eigen herinneringen aan bezochte Chinese steden in verwerken. Deze schetskaarten zijn afgedrukt op de schutbladen der romans, getekend in de traditionele Chinese stijl. Alleen in 'Meer van Mien-yuan' heb ik voor de afwisseling een panorama getekend, ook al omdat het boek reeds een plattegrond van een 'bloemenboot' bevat.

Verder moest er dan een tijdschema worden opgesteld, verdeeld in zoveel dagen als de handeling in beslag neemt en elke dag weer verdeeld in ochtend, middag en avond. Hoewel in de romans zelf datums en uren maar weinig worden genoemd, is het toch zaak, dat de schrijver deze voortdurend voor ogen houdt, want hij moet weten waar al zijn mensen op een gegeven ogenblik zijn en wat zij daar doen.

Historisch

In al deze romans is de beroemde oude Chinese detective, Rechter Tie, de centrale figuur. Rechter Tie was een historisch persoon, een bekend staatsman uit de Tang-dynastie. Zijn volledige naam was Tie Jen-tsjie en hij leefde van 630–700. Hij is minis-

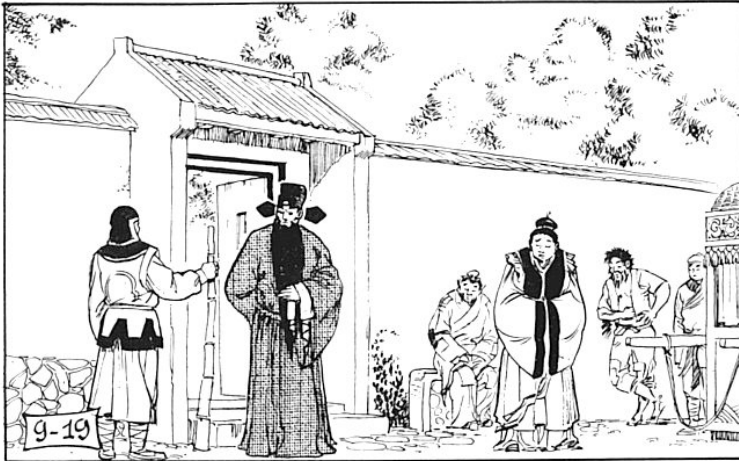
ter aan het Keizerlijk Hof geweest en heeft door zijn wijs beleid een heilzame invloed op de staatszaken gehad. Het is echter hoofdzakelijk aan zijn faam als scherpzinnig oplosser van ingewikkelde misdaden te danken, dat hij de hoofdpersoon is geworden in tal van min of meer fictieve Chinese detectiveverhalen, die in China grote populariteit genoten. Ik heb de gewoonte van Chinese auteurs uit de Ming-dynastie overgenomen, die personen en dingen zo beschreven als in hun eigen tijd, al speelden hun verhalen zich ook af in

de Tang- of andere perioden. Hetzelfde geldt voor mijn illustraties; interieurs, zeden en kleding daar afgebeeld komen meer overeen met die der Ming-dynastie (1367–1644 n. Chr.) dan met die van de Tang-periode (618–907 n. Chr.).

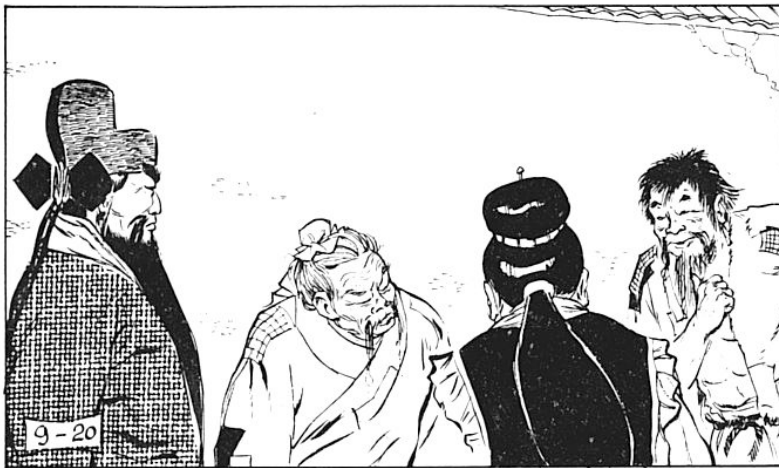
Inleiding

Wanneer de roman zelf voltooid is, blijft als laatste werk nog een inleidende episode te bedenken, die in het kort de voornaamste gebeurtenissen aanduidt. Deze interessante trek van de meeste oude Chinese romans heb ik nagevolgd, omdat zulk een inleiding de lezer op ongezochte wijze in de Chinese atmosfeer brengt.

Rechter Tie en het geheim van de wierrookklok

19. Na veel aandringen heeft de kamenier Rechter Tie verteld waar de romantische vriend van mevrouw Ho, de schilder Fung, te vinden is. Fung woont in een klein kamertje boven een kruidenierswinkel in de buurt. De Rechter wandelt naar het poortgebouw, waar een gerechtsdienaar op post staat. 'Zorg jij dat het lijk van mevrouw Ho naar het gerechtsgebouw wordt gebracht,' beveelt de Rechter. 'De lijkschouwer heeft een kist laten bezorgen. Als meneer Wang gereed is met zijn onderzoek, moet hij meteen rapport bij mij komen uitbrengen.' Op een stenen bank naast de poort zit een verschrompeld oud mannetje in een opgelapt kleeft, die blijkbaar de portier is van het huis. 'Vertel me eens,' zegt de Rechter tot hem, 'wie zijn er hier tussen vier en vijf aan de poort geweest. Voor wie kwamen ze en hoelang zijn ze gebleven?' Het mannetje staat beverig op en stamelt: 'Uh.. . meneer Hwa is geweest, Edelachtbare. . . Verder niemand.' Rechter Tie. 'Is meneer Fung hier soms geweest?' 'Ach, hoe zou ik dat weten,' broemt het oude mannetje. 'Ik ben 's avonds al vergeten wat ik 's middags gegeten heb.' 'Hij is een beetje kinds, Edelachtbare,' fluistert de kamenier.

20. De bedelaar die verderop stond toe te kijken, komt plotseling naar voren en zegt: 'U zal mij niet horen zeggen dat hij kinds is, Edelachtbare, maar hij slaapt altijd. Van hem zal u niks wijzer worden. Als u wat weten wilt moet u bij mij terecht.' 'Vertel wat je weet,' zegt de Rechter. 'Nou, laat eens kijken...' de bedelaar doet of hij hard nadenkt, 'ik heb hier de hele middag rondgehangen. Om half vier is er een papierhandelaar geweest, die vroeg of meneer Ho nog iets gebruiken kon. Ik heb 'm gezegd dat meneer Ho weg was, en dat hij nog maar eens terug moest komen.' 'Daar had je anders niks mee te maken,' broemt de oude portier, 'dat is mijn werk.' 'Jij was gewoon niet wakker te krijgen, man,' antwoordt de bedelaar. 'Tussen vier en vijf is er inderdaad niemand geweest. Maar wel heb ik die gekke schilder om het huis zien schuiven. Ik ken hem, omdat hij wel eens een kom soep koopt aan het stalletje van mijn neef. De kerel is zo arm als een tempelrat.' 'Waar zag je hem precies?' vraagt de Rechter. 'Hij liep zo'n beetje heen en weer voor de tuinpoort, Edelachtbare,' antwoordt de bedelaar. 'Ja, ziet u,' zegt de kamenier zacht, 'daar liet ik Fung altijd binnen als hij mijn meesteres een bezoek bracht.' Rechter Tie geeft de bedelaar een streng koperstukken voor zijn inlichtingen en zegt tot de kamenier: 'Vooruit, laten we nu die Fung maar eens gaan opzoeken.'